

ISSN 1640 – 1409

**STOWARZYSZENIE
LIGA OCHRONY PRZYRODY**

**Zarząd Okręgu
w Sł u p s k u**

— * —

AKTUALIA OCHRONY PRZYRODY 2006/II. (28)

- -

okulebet 24 104

S ł u p s k, listopad 2006 r.

DO CZYTELNIKÓW....

Rok 2006 upływa w Słupskim Okręgu Stowarzyszenia LIGA OCHRONY PRZYRODY w działalności organizacyjnej, dydaktycznej i wydawniczej.

Zarząd Okręgu zbierał się trzykrotnie na swoich posiedzeniach.

Regularnie odbywały się konkursy przyrodnicze – „Mój Las”, etap regionalny, 2005/2006; V. edycja konkursu na najbardziej aktywne Szkolne Koło LOP, 2004/2005; XVII. Słupski Konkurs Sozologiczny 2005/ 2006.

Wydano dwa Zeszyty Informacyjne Z.O. LOP (nr 27 i 28) oraz wydrukowano serię zakładek do książek propagujących walory regionalnej przyrody i krajobrazu.

Znamienne były dwie wieczornice (wspólne z STSK i PTTK Słupsk) – 27 marca n.t. regionalnej literatury słupskiej oraz 9 października z wystawą i prelekcją p.t. „Krajobrazy Polski na dawnych pocztówkach”.

Dr Mariusz **Kasprzak**, Prezes Koła LOP przy PAP Słupsk, nadal prowadzi ze swą badawczą ekipą akcję czynnej ochrony sowy płomykówki i nietoperzy w powiecie człuchowskim i w sąsiedzkich powiatach Województwa Pomorskiego.

W niniejszym Zeszytcie kontynuujemy cykl „Wśród Myśliwskiej Braci” rozpoczęty w Zeszytcie Nr 1/2005 (25) artykułem inż. Teresy **Bieleckiej** p.t. „Łowiectwo w powiecie słupskim” - wybrane zagadnienia (str. 14 - 17).

Dotknęły nas jednakże wielkie straty osobowe - dnia 3 marca 2006r. zmarł Nadleśniczy w Miastku mgr inż. Bolesław **Tomaszczyk**, pod którego „patronatem” działało systematycznie przez wiele lat Koło LOP przy Nadleśnictwie L.P. Miastko; 4 kwietnia 2006r. odszedł mgr Jan **Tyborczyk**, pedagog polonista, w latach 70- tych dyrektor Wojewódzkiego Domu Kultury w Słupsku, a później redaktor „Informatora Oświatowego” Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku współpracujący intensywnie z LOP na odcinku publikacji materiałów sozologiczno - dydaktycznych; 24 października zginął nagle, tragicznie, nieoczekiwanie i przedwcześnie, w wieku 56 lat (w katastrofie samochodowej pod Chojnicami) - mgr Stanisław **Balcer**, specjalista w dziedzinie ochrony wód, były Prezes Zarządu Miejskiego LOP w Słupsku, a ostatnio w Okręgowej Komisji Rewizyjnej LOP w Słupsku, wielce zasłużony w regionalnej sozologii i publicystyce

fachowej, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi oraz m.in. Odznakami Honorowymi LOP.

Z wielkim szacunkiem i wdzięcznością wspominamy te Postacie, składając hołd ich społecznej postawie i rzetelnej codziennej profesjonalnej działalności.

Zarząd Okręgu LOP w Słupsku
oraz Redakcja „AKTUALIÓW ...”

Zespół Autorski Zeszytu 2/2006 (28)

Mgr Marek J. Ziółkowski,
Mgr Edward Wawrzyniak,
Mgr Krzysztof Pluta,
Mgr Andrzej Gorski,
Dr inż. Józef Cieplik.

Opracowanie redakcyjne - Józef Cieplik

Fotografia na okładce - autorstwa mgra Mariusza Zielonki

Druk - PPU "BOXPOL" Sp. z o.o. Słupsk, ul. Wiejska nr 28

Tel. / fax. (0-59) 842-43-71

Nakład - 500 egzemplarzy

Wydawca - Zarząd Okręgu Stowarzyszenia

LIGA OCHRONY PRZYRODY

76-200 Słupsk, Al. H. Sienkiewicza nr 20, II p.

Tel. (0-59) 842-32-81 i 842-25-18.

KRS 0000089999

Marek Ziółkowski, Słupsk
Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.
Wielki Sandr Brdy. Dolina Słupi.

1. Wstęp

Tworzenie obszarów Natura 2000 wynika z następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

- dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków, zwana Dyrektywą Ptasią
- dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, zwana Dyrektywą Siedliskową.

Celem Dyrektywy Ptasiej jest ochrona i zachowanie wszystkich populacji gatunków ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim w krajach członkowskich UE, uregulowanie zasad handlu i pozyskiwania ptaków łownych oraz przeciwdziałanie niedopuszczalnym metodom ich chwytania i zabijania. W przypadku obszarów Natura 2000 znaczenie ma załącznik I do dyrektywy zawierający listę gatunków objętych szczególnymi środkami ochronnymi obejmującymi także ich siedliska. Dla gatunków tych kraje członkowskie zobowiązane są do wytypowania obszarów specjalnej ochrony.

Dyrektywa Siedliskowa obejmuje ochroną siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt uważane za rzadkie lub zagrożone w krajach UE. Siedliska i gatunki wymagające szczególnej ochrony wymienione są w załącznikach I i II do dyrektywy. Dla ich ochrony kraje członkowskie UE zobowiązane są wyznaczyć specjalne obszary ochrony siedlisk.

Obszary specjalnej ochrony ptaków wraz ze specjalnymi obszarami ochrony siedlisk i gatunków tworzą Europejską Sieć Ekologiczną pod nazwą Natura 2000.

Zasady tworzenia i funkcjonowania obszarów Natura 2000 w naszym kraju reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880). Zgodnie z art.25 cytowanej ustawy sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków,
- specjalne obszary ochrony siedlisk.

Dla obszarów Natura 2000 ustawa nie wprowadza konkretnych zakazów czy ograniczeń jak ma to miejsce w przypadku innych form ochrony przyrody. Podstawowym instrumentem regulacyjnym jest art. 33, zgodnie z którym zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także

w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Przepis ten stosuje się również do projektowanych obszarów Natura 2000.

2. Wyznaczone obszary Natura 2000

Na terenie województwa pomorskiego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313) wyznaczono następujące obszary Natura 2000:

- Wielki Sandr Brdy
- Dolina Słupi
- Ostoja Słowińska
- Ujście Wisły
- Zatoka Pucka
- Dolina Dolnej Wisły
- Zalew Wiślany

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Wielki Sandr Brdy” o kodzie PLB 220001 i powierzchni 37.058,70 ha. Płożony w gminach: Lipnica, Studzienice, Brusy, Chojnice i Konarzyny. Obszar jest fragmentem Wielkiego Sandru Tucholskiego objęty w większości granicami Zaborskiego Parku Krajobrazowego, a od południowego wschodu Parku Narodowego Bory Tucholskie oraz przylegającą do Parku Krajobrazowego od zachodu grupą jezior (j. Długie, j. Księżę, j. Śluza, j. Parszczenica), przez które przepływa rzeka Zbrzyca. Lesistość obszaru wynosi 70%. Sieć hydrologiczną tworzy rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje znaczny spadek i silny prąd. Na terenie obszaru znajduje się ponad 50 jezior, z których największym jest jez. Charzykowskie (1363 ha), zaś najgłębszym jez. Ostrowite (43m). Wśród jezior liczne są jeziora oligotroficzne i mezotroficzne oraz nieliczne eutroficzne. Torfowiskom wysokim towarzyszą jeziora dystroficzne. Rzeźba terenu jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. W lasach przeważają bory sosnowe; płaszczyny sandrowe zajmują bory świeże, w obniżeniach terenu występują bory wilgotne, a torfowiska wysokie i obrzeża jeziorek dystroficznych zajmują bory bagienne; zwymione pagórki pokrywają bory suche. Na glebach żyznych występują grądy i lasy mieszane bukowo-dębowe, w pobliżu cieków i zbiorników wodnych rosną lasy łąkowe i olsy. Roślinność torfowiskowa występuje na torfowiskach niskich związanych z rzekami

i jeziorami oraz na torfowiskach wysokich, rozwijających się w zagłębieniach terenu.

Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Z gatunków zagrożonych w Europie do lęgowych zaliczyć można: bąka, bociana białego, trzmielojada, kanię czarna, kanię rudą, bielika, błotniaka stawowego, derkacza, żurawia, puchacza, włochatkę, lelka, zimorodka, dzięcioła czarnego, dzięcioła średniego, lerkę i gąsiorka. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% lęgowej populacji krajowej następujących gatunków ptaków: gagoł, nurogęś, puchacz; co najmniej 1% populacji krajowej: kania ruda i brodziec piskliwy; w stosunkowo wysokiej liczebności obszar zasiedla: bielik, samotnik, dzięcioł czarny, zimorodek i dudek. Łącznie gniazduje ponad 100 gatunków ptaków. W okresie wędrownym w znacznych ilościach występuje żuraw - zlotowisko tego gatunku skupiające do 1800 ptaków znajduje się na terenie Parku Narodowego Bory Tucholskie. Obszar stanowi ważne zimowisko łabędzia krzykliwego (do 400 osobników). Na obszarze występują: co najmniej 4 gatunki roślin z Zał. II Dyrektywy siedliskowej (sasanka otwarta, skalnica torfowiskowa, obuwik pospolity i lipiennik Loesela), 71 gatunków chronionych roślin naczyniowych - wśród nich 16 gatunków jest wymienionych w Czerwonej Księdze Roślin, 36 gatunków chronionych mszaków, w tym 23 gatunki z rodzaju Sphagnum i 64 gatunki chronionych porostów (<http://natura.2000.mos.gov.pl>).

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Słupi” o kodzie PLB220002 i powierzchni 37.033,2 ha. Prawie całkowicie pokrywa się z terenem Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Położony na terenie gmin: Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka, Dębica Kaszubska, Kobylnica, Kołczygłowy, Parchowo, Słupsk i Trzebielino.

Obszar obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Znajduje się w obrębie wysoczyzn morenowych ostatniego zlodowacenia i charakteryzuje się dużą dynamiką rzeźby terenu. Krajobraz jest zróżnicowany, z licznie występującymi wąwozami i wzgórzami, osiagającymi wysokość do 160 m n.p.m. Znajduje się tu 50 jezior o powierzchni ponad 1 ha - w tym 9 jezior lobeliowych oraz duża liczba podmokłych, zatorfionych obniżen terenu oraz źródlisk. Największymi jeziorami są: Jasień, Skotawskie i Głębokie. Charakterystycznym elementem jest zabytkowy, czynny do dziś układ zabudowy hydroenergetycznej Słupi. Zbiorowiska leśne zajmują około 72% powierzchni i są to: kwaśna buczyna niżowa, żyzna buczyna niżowa, subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy, śródładowy bór suchy, suboceaniczny bór świeży, bór bagienny, brzezina bagienna, łęg jesionowo-olszowy, ols torfowcowy. Lasy

to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste z bukiem i dębem. W dolinach strumieni występują łągi olszowo-jesionowe.

Obszar zakwalifikowany został do ostoi ptasiej o randze europejskiej. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi. Przy typowaniu tego obszaru uwzględniono gniazdowanie następujących gatunków ptaków: bocian biały, bocian czarny, trzmielojad, kania czarna, kania ruda, bielik, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, rybołów, derkacz, żuraw, rybitwa zwyczajna, puchacz, lelek, zimorodek, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, lerka, świergotek polny, jarzębatka, mucholówka mała i gąsiorek. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kania ruda, lelek, rybołów, brodziec piskliwy, gągoł, nurogęs; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bocian biały, bocian czarny, żuraw, samotnik, lerka i gąsiorek.

Wartość przyrodniczą obszaru podnosi występowanie zwierząt wymienionych w załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej: wydra, trzaska grzebieniasta, minóg strumieniowy, łosoś atlantycki i różanka; siedlisk wymienionych w załączniku I do Dyrektywy Siedliskowej: lasy łągowe i nadbrzeżne zarośla wierzbowe, kwaśne buczyny, żyzne buczyny, obniżenia dolinkowe i pła mszarne, starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, jeziora lobeliowe, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, źródła wapienne, bory i lasy bagienne, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników(<http://natura.2000.mos.gov.pl>).

3. Literatura

1. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków
2. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory
3. Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚ, ZNiL. Warszawa.
4. Makomska-Juchiewicz M., Tworek S. (red). 2003. Ekologiczna sieć Natura 2000- problem czy szansa. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków.

5. Pawlaczyk P., Jermaczek A. 2004. NATURA 2000 – narzędzie ochrony przyrody. Planowanie ochrony obszarów Natura 2000. Wyd. WWF Polska. Warszawa
6. Praca zbiorowa pod red. E. Gerstmannowej. 2001. Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” (przyroda - kultura - krajobraz). Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego. Tom V. WKOP i WKP w Gdańsku. Wydawnictwo Gdańskie. Gdańsk
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313)
8. Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie ustanowienia „Planu ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego Nr 83, poz. 1362)
9. Rozporządzenie Nr 58/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” (Dz.Urz.Woj.Pomorskiego Nr 58, poz. 1195)
10. Sikora B. 2004. Dyrektywy Unii Europejskiej w zakresie ochrony przyrody. Ekologiczna Sieć Natura 2000. (W:) Warsztaty ekologiczne dla nauczycieli „Lokalna ochrona przyrody”. Materiały (red. M.Ziółkowski). Wyd. Z.O. LOP w Słupsku, wrzesień- listopad 2004 roku.
11. Standardowe Formularze Danych Obszarów Natura 2000
12. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880)
13. Ziółkowski M. 2004. Wybrane zagadnienia z ustawy o ochronie przyrody. Formy ochrony przyrody ustanowione w województwie pomorskim. (W:) Warsztaty ekologiczne dla nauczycieli „Lokalna ochrona przyrody”. Materiały (red. M. Ziółkowski). Wyd. Z.O. LOP w Słupsku, wrzesień- listopad 2004 roku.

Nadleśniczy ANTONI OSTROWSKI (1903 – 1972)

Urodzony dnia 30 marca 1903r. w powiecie białostockim - wieś Ponięta - Antoni **Ostrowski** przeszedł długą drogę życiową wierny swemu zawodowi leśnika, który zdobył na Wydziale Leśnym Państwowej Szkoły Rolniczej w Białokrynicy w 1924r.

Praktykę zawodową odbywał w Komisariacie Ochrony Lasów w Kowlu, w powiatach kowelskim i lubomelskim Województwa Wołyńskiego, a następnie w lasach Liceum Krzemienieckiego oraz w Nadleśnictwie Balinka w Dyrekcji L.P. Siedlce.

Służba wojskowa przypadła Mu w latach 1926 - 1927.

W latach 1928 - 1939 pełnił funkcję leśniczego w Nadleśnictwie Nowa Wilejka w Dyrekcji L.P. Wilno.

Okres wojenny (1941 - 1944) upłynął Mu w pracy na stanowisku technika budowlanego w Wilnie.

Od sierpnia 1945r. był leśniczym w Nadleśnictwie Skrzyszewo w Dyrekcji L.P. Okręgu Gdańskiego, a od lipca 1950r. prowadził Nadleśnictwo Państwowe Czarne Człuchowskie w Dyrekcji L.P. Okręgu Bałtyckiego w Szczecinku, początkowo jako leśniczy p.o. nadleśniczego, a następnie, po pięciu latach, od lipca 1955r. jako Nadleśniczy, pozostając na tym stanowisku do 31 stycznia 1969r., w którym to dniu przeszedł na emeryturę.

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie, gdzie od dnia 14 lutego 1957r. ustanowiono prawnie leśno- florystyczny rezerwat przyrody „Cisy w Czarnem” o powierzchni 25,20 ha (gmina Rzeczenica, powiat Człuchów) Nadleśniczy Antoni **Ostrowski** ze specjalną troską, a nawet z pasją zajął się ochroną cisa (*Taxus baccata*) i obserwacją życia w tymże rezerwacie. Szczególnie problemem masowego pojawiania się nalotu cisowego, wzrostu samosiewek cisa i zanikania ich po trzech latach stał się przedmiotem trwałego zainteresowania i obserwacji Nadleśniczego, który dochodząc przyczyny zjawiska zanikania nalotu cisowego (samosiejek cisa) i stosując różne zabiegi ochronne doprowadził do utrzymania i wzrostu pewnej części samosiejek w rezerwacie. Metodami ochronnymi były: ściste ogrodzenie całego rezerwatu chroniące doń dostęp saren niszczących nalot cisowy i zgryzające młode pędy cisa; nakładanie osłon („kołpaków”) z siatki drucianej na poszczególne siewki zapobiegających dostępowi zwierzyny płowej i ptaków, a także zasypywaniu przez jesienny opad liści ze starodrzewu; rejestracja siewek poprzez oznakowanie ich palikami i prowadzenie ewidencji. Tym sposobem rezerwat cisów w Czarnem stał się znaczącym w kraju obiektem

doświadczalnym w zakresie praktycznej ochrony cisa w rezerwach przyrodniczo-leśnych, a równocześnie praktycznym przykładem możliwości utrzymania zanikającego gatunku. Efektem tej działalności jest wprowadzenie kilkuset siewek do wieku ponad 6 lat.

Nadleśniczy A. **Ostrowski** opisywał i dwukrotnie publikował swoje obserwacje i przeprowadzone prace w rezerwacie w Czarnem.

Będąc już na emeryturze podjął w latach 1969 - 1972 pracę na ¼ etatu jako kontraktowy leśniczy służby zewnętrznej - konserwator Rezerwatu Cisowego w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie.

Zmarł dnia 29 sierpnia 1972r., a pogrzeb odbył się na Cmentarzu Komunalnym w Czarnem.

Pamiętamy Go jako człowieka życzliwego, o dużym doświadczeniu życiowym i zawodowym, żywo reagującego na sprawy zagospodarowania rezerwatu i ochrony cisa (*Taxus baccata*). Wyrazem uznania dla niego było nadanie Złotego Krzyża Zasługi w 1964r. oraz Odznaki Honorowej za Zasługi w rozwoju Województwa Koszalińskiego w 1968r.

Los, który rzucał go od Wschodniej do Zachodniej Polski, okazał się jednak dlań łaskawy, ponieważ pozwolił Mu zachować takie cechy charakteru jak- solidność, uczciwość, pracowitość i pogodę ducha. Był człowiekiem z którego emanowała radość.

Piśmiennictwo:

1. Antoni **Ostrowski** – Naturalne odnawianie się cisa w rezerwacie Czarne – \W:\ Dwumiesięcznik „Chrońmy Przyrodę Ojczystą” Kraków, wrzesień - październik 1968r. Nr 5, strony 44-46.
2. Antoni **Ostrowski** – Cisy w Czarnem Człuchowskim – \W:\ Przyroda i krajobraz Ziemi Koszalińskiej - wyd. KTSK Koszalin 1970r., strony 159-163.
3. Józef **Cieplik** – Rezerwaty leśne Województwa Koszalińskiego - \W:\ Miesięcznik PTL „SYLWAN” Warszawa, styczeń 1974r. Nr 1/1974, strony 19-32.
4. – Biogram Antoniego **Ostrowskiego** – opracowany przez Archiwum RDLP Szczecinek z dnia 4 IX 2006r. - Znak DO 121-21/06.
5. – RDLP 60- lecie – praca zbiorowa pod redakcją Adama **Potockiego** – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych - 60 lat – wyd. RDLP Szczecinek 2005r., stron 227, na stronach 44 i 46.

Józef Cieplik, Słupsk

MGR INŻ. PIOTR NOWIK – NOWICKI (1909 - 1991)

Dnia 1 sierpnia 1909r. urodził się w Nowej Wilejce Piotr **Nowik – Nowicki**.

Studia kończył na Uniwersytecie Poznańskim – Wydział Rolniczo-Leśny, uzyskując dyplom inżyniera leśnictwa w dniu 16 maja 1935r.

Zaraz też wrócił do Wilna podejmując w Wileńskiej Dyrekcji L.P. pracę taksatora. W tym też charakterze pracował w czasie II. Wojny Światowej w litewskich Lasach Państwowych (1939 - 1941) oraz jako braekarz i nadzorca w Fabryce Obróbki Drewna w Wilnie i następnie w Nadleśnictwach Nowa Wilejka i Kiena (1941 - 1944).

W 1945r. znalazł się w I. Armii Wojska Polskiego docierając w bojach aż po Berlin, za co otrzymał wojskowy medal za udział w walkach o to miasto.

Już w lutym 1946r. wrócił do wyuczonego zawodu leśnika angażując się do pracy w Dyrekcji L.P. Okręgu Bałtyckiego w Szczecinku w Dziale Zagospodarowania Lasu na stanowisku (po uzyskanych z biegiem czasu awansach) starszego inspektora. W sierpniu 1956r. przeszedł do Biura Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa, Oddział w Szczecinku, jako starszy inspektor kontroli technicznej, a później jako główny inspektor. Następnie przez 15 lat (1960 - 1975) pracował w Okręgowym Zarządzie L.P. w Szczecinku na stanowisku Naczelnika Wydziału Inspekcji, przechodząc na emeryturę dnia 31 marca 1975r. Jeszcze przez dalsze 13 lat, do 31 marca 1988r. pracował na ½ etatu jako Specjalista w Wydziale Gospodarki Terenami i Zasobami Leśnymi OZLP Szczecinek.

Zmarł w wieku 82 lat w dniu 10 marca 1991r. i został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Szczecinku.

Jednym z ważniejszych wydarzeń i zadań w Jego życiu zawodowym było samodzielne sporządzenie operatu urządzeniowego dla rezerwatu cisów w Czarnem na okres od I I 1962r. do 31 XII 1971r., a opracowanie to nosiło tytuł: „Program zagospodarowania Rezerwatu Cisowego w Nadleśnictwie Państwowym Czarnie Człuchowskie – stan na dzień I I 1962r.”. Była to pionierska praca (51 stron maszynopisu z trzema mapkami i tabelami) uwzględniająca cały rys historyczny rezerwatu i jego drzewostanu, łącznie z zacytowaniem i omówieniem dotychczas wykonanych prac badawczych – naukowych i praktycznych.

Najbardziej istotną częścią opracowania mgra inż. Piotra **Nowik-Nowickiego** była szczegółowa inwentaryzacja wszystkich rosnących wówczas w rezerwacie 517 cisów z podaniem ich wieku, grubości pnia i stanu zdrowotnego w czterech klasach jakości (bardzo dobra, dobra, dostateczna i zła - według własnego podziału i rozpoznania) w układzie tabela-

rycznym. 15 % cisów (80 okazów) zaliczył do 1-szej klasy jakości, 32 % (165 drzew) do 2-giej klasy, 42 % (217 sztuk) do 3-ciej klasy i 11 % (55 drzew) do 4-tej klasy. Segregował również cisy według grubości pni w pierśnicy (1,3 m nad ziemią): do 10 cm – 16 drzew, 11-20 cm – 236 sztuk, 21-30 cm – 236 cisów, 31-40 cm – 26 sztuk, 41-50 cm – 3 drzewa. Wszystkie stare cisy (żyjące – 517 drzew) zostały wówczas ponumerowane i oznakowane olejną farbą. Autor określił także wysokość i pierśnicę każdego z 517 cisów oraz morfologię ich koron, podając równocześnie wiek starych cisów na około 150 do 350 lat, zaznaczając brak podrostu cisowego i lukę w przedziale od 6-ciu do 150 lat. Dokonał także obliczeń siewek cisów w wieku od 1 do 6-ciu lat na wygradzonej powierzchni obserwacyjnej 875 m² - 25 x 35 m. Egzystowały tam wówczas 222 siewki.

Poza granicami rezerwatu Autor wyszukał i opisał 35 starych cisów występujących w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie.

W końcu Autor opracował zasady zagospodarowanie drzewostanów w rezerwacie cisowym (25,80 ha) oraz wskazówki do odnowienia i pielęgnowania cisów.

Mgr inż. Leśn. Piotr **Nowik- Nowicki**, zawsze zrównoważony, spokojny i dostoyny budził szacunek, ale też i sympatię. Uehonorowano Go wieloma odznaczeniami, m.in. – Srebrnym i Złotym Krzyżami Zasługi (1956 i 1968), Medalem za udział w walkach o Berlin (1966 r.), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973 r.).

Piśmiennictwo:

1. Piotr **Nowicki** – Program zagospodarowania rezerwatu cisowego w Nadleśnictwie Państwowym Czarne Człuchowskie – stan na dzień 1 I 1962r. – Szczecinek 1961r., maszynopis z 3 mapkami i zestawieniami tabelarycznymi – w zbiorach Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.
2. Józef **Cieplik** – Przeszłość i terażniejszość leśnego rezerwatu przyrody „Cisy w Czarnem” (wybrane zagadnienia) – \W:\ Problemy ochrony przyrody w Województwie Słupskim - Zeszyty Informacyjne WKOP i STSK Słupsk, wrzesień 1988r. Rok III. Zeszyt 1/1988 (6), stron 13.
3. – Biogram mgra inż. Piotra **Nowik- Nowickiego**, opracowany przez Archiwum w RDLP Szczecinek z dnia 4 IX 2006r. Znak DO 121-21/06

Józef: Cieplik, Słupsk

ŚP. MGR STANISŁAW BALCER (1950 – 2006)

- miłośnik i niestrudzony propagator ochrony przyrody

Na nowym cmentarzu w Słupsku w dniu 28 października 2006 roku pożegnaliśmy Kolegę mgr Stanisława **Balcera**, który zginął tragicznie koło Chojnic w wypadku samochodowym.

Nic nie zapowiadało tragedii. Był 24 października 2006 roku. Normalny jesienny dzień. Trochę wietrzny i chłodny. Tego dnia wraz z inspektorem Wojtkiem **Pawlakiem** i kierowcą Tomkiem **Kopańskim** wracali do Słupska służbową skodą po odbytej kontroli w rejonie Chojnic. W pewnej chwili zza zakrętu wyjechał ciężarowy MAN z naczepą, która w wyniku nadmiernej szybkości ustawiła się poprzecznie zajeżdżając drogę skodzie. Nie było szansy na wykonanie manewru i uniknięcie zderzenia. Skoda wbiła się pod naczepę. Staszek **Balcer** i Tomek **Kopański** zginęli na miejscu.

Osierocił niepełnosprawną córkę Paulinę, dla której był troskliwym ojcem. Ktoś powiedział: Pan Bóg nie chce mieć wokół siebie drani, tylko dobrych ludzi. Może dlatego zabrał naszego Staszka do siebie.

Był geografem z wykształcenia, absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego i miłośnikiem przyrody. Ukończył studia podyplomowe na Politechnice Gdańskiej. Od roku 1977 pracował w Wojewódzkim Ośrodku Badań i Kontroli Środowiska a następnie od 1991 roku w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Słupsku na stanowisku Gł. Specjalisty ds. ochrony wód; kierował zespołem opracowań. Najbardziej lubił pracę inspekcyjną w terenie. Był jednym z pracowników, którzy tworzyli WOBiKŚ.

Potrafił pięknie i skutecznie łączyć pracę zawodową z zakresu ochrony środowiska z działalnością społeczną na rzecz ochrony przyrody. Wykorzystywał doświadczenie i wiedzę fachową w działalności popularyzatorskiej LOP. Inspirował powstawanie zakładowych kół LOP w zakładach pracy regionu słupskiego. Prowadził prelekcje i konkursy ekologiczne dla młodzieży. Założył Koło Zakładowe LOP w Inspektoracie w którym skupił większość pracowników. Angażował się też społecznie w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Sanitarnych NOT.

W chwilach wolnych od pracy zawodowej, społecznej i obowiązków domowych z pasją oddawał się pracy w swoim ogródku działkowym.

Był niezwykle zdyscyplinowany, uczciwy, obowiązkowy i koleżeń-
ski. Napisał ponad 50 artykułów z zakresu ochrony środowiska publikowa-
nych w „Roczniku Koszalińskim”, „Chrońmy Przyrodę Ojczyznę”, „Aurze”
i innych czasopismach.

Odszedł zbyt wcześnie w wieku 56 lat.

Krzysztof Pluta, Słupsk

Przyznane odznaczenia:

- 1981 – srebrna odznaka honorowa LOP
- 1984 – złota odznaka honorowa LOP
- 1985 – odznaka honorowa za zasługi dla woj. słupskiego
- 1986 – Srebrny Krzyż Zasługi
- 2003 – Złoty Krzyż Zasługi

Edward Wawrzyniak, Słupsk

LOWIECTWO W POWIECIE BYTOWSKIM

W granicach administracyjnych Powiatu Bytowskiego działa 21 kół łowieckich, prowadzących gospodarkę na 29 obwodach utworzonych przez Wojewodę Słupskiego w 1997 roku. Spośród 21 kół łowieckich tylko 12 to tzw. koła miejscowe. Pozostałe to koła zamiejskowe dzierżawiące obwody łowieckie w granicach powiatu bytowskiego. Są to następujące koła:

- Bielsko Biała
- „Dzik” Polanów
- „Hubertus” Warszawa
- „Jenot” Gdynia
- „Koliber” Warszawa
- „Odyniec” Sopot
- „Sokół” Koszalin
- „Soból” Warszawa
- „Tur” Wołomin.

Obwody dzierżawione przez w/w koła obejmują powierzchnię 51441 ha.

Koła łowieckie miejscowe występują w liczbie 12 i dzierżawią 20 obwodów, które zajmują powierzchnię 103701 ha. Są to następujące koła:

- „Artemida” Wałdowo
- „Darz Bór” Bukówka
- „Dzik” Miastko
- „Głuszc” Borzytuchom
- „Jeleń” Studzienice
- „Lis” Borzyszkowy
- „Ostoja” Mikorowo
- „Słonka” Brzeźno Szlacheckie
- „Słonka” Miastko
- „Trop” Bytów
- „Wieniec” Osusznica
- „Żuraw” Dretyn

Najwięcej bo aż 4 obwody dzierżawi koło łowieckie „Trop” Bytów i „Żuraw” Dretyn – 3 obwody. Nadmienić jednak trzeba, że koła te zrzeszają największą liczbę myśliwych.

W w/w kołach łowieckich zrzeszonych jest 459 myśliwych, spośród których 344 posiada uprawnienia selekcyjnerskie, upoważniające do prowa-

dzenia selekcji samców zwierzyny płowej (jeleń, rogacz) oraz samic i młodzieży.

Myśliwi zrzeszeni w kołach łowieckich działających na terenie powiatu bytowskiego z powodzeniem realizują w dzierżawionych obwodach zadania wynikające z Ustawy Prawo Łowieckie z dnia 13.10.1995r., a przede wszystkim zadania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na rzecz poprawy warunków bytowania zwierzyny. Wyraża się to w konkretnych liczbach. Koledzy myśliwi przepracowali w swoich łowiskach 14871 godzin, tj. 2124 dni. Z tego prostego zestawienia wynika, że każdy z myśliwych przepracował na rzecz łowiectwa ok. 5 dni roboczych przy uprawie poletek łowieckich, pasów zaporowych, budowie urządzeń łowieckich jak paśniki, lizawki, ambony. Ponadto koła łowieckie współpracują ze szkołami na swoim terenie. Wygłaszają pogadanki dla dzieci i młodzieży, wspólnie organizują dokarmianie zwierzyny, kupują od dzieci zebrane przez nie żołądki i kasztany.

Koła łowieckie z terenu powiatu bytowskiego wspierają również Szkolne Koła LOP.

INFORMACJE WYDAWNICZE

I.

Wydawnictwo „EUROPA” Sp. z o.o.
50-011 Wrocław, ul. T. Kościuszki Nr 35.
Tel. (0-71) 346-30-10 ... 17,
Fax (0-71) 346-30-15.

W katalogu 2006 proponuje się szereg pozycji książkowych dla szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych w zakresie m.in. zoologii, geografii i t.d.

Np. „Encyklopedia - Ekologia”, cena 34,80 zł.
„Zwierzęta Polski”, cena 19,80 zł.
„Geografia i przyroda Polski”, cena 19,80 zł.
„Ekologia” – Atlas, cena 19,80 zł.
„Atlas - Przyroda”, cena 28,60 zł.
„Ptaki Polskie”, cena 39,80 zł.

Przewiduje się rabat nawet do 40 %.

Katalog 2006 pozostaje do wglądu w Biurze Zarządu Okręgu Stowarzyszenia LIGA OCHRONY PRZYRODY w Słupsku, Al. H. Sienkiewicza Nr 20, II p., Tel. (0-59) 842-32-81.

II.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
- Departament Udostępniania Informacji
- Zakład Wydawnictw Statystycznych
00-925 Warszawa, Al. Niepodległości Nr 208
Tel. (0-22) 608-32-10.
Fax (0-22) 608-38-67.

Wydawnictwo p.t. „Ochrona Środowiska 2006”, 500 stron,
cena 28 zł. + koszt wysyłki.

III.

„MULTICO” – Oficyna Wydawnicza

Warszawa

Tel. (0-22) 632-77-97

0-509-809-519.

Fax (0-22) 631- 72-30.

Wydawnictwo „MULTICO” poleca szereg pozycji książkowych
np. :

- „Mój pierwszy przewodnik - jaki to ptak?”, cena 12,90 zł.
- „Mój pierwszy przewodnik - jaki to kwiat?”, cena 12,90 zł.
- „Rośliny chronione”, 50,- zł., „Ptaki Polski”, 88,- zł., „Zwierzęta”, 30,- zł., „Las - wspólne dziedzictwo”, 125,- zł. i wiele innych.

Przy zakupie ze środków własnych stosuje się rabaty promocyjne w wysokości 25 %.

Oferta – katalog wydanych pozycji znajduje się do wglądu w Biu-
rze Z.O. LOP Słupsk, Al. H. Sienkiewicza Nr 20, II.p., tel. (0-59) 842-32-81.

J.C.

MŁODZIEŻOWE KONKURSY PRZYRODNICZE

I.

V. Edycja Konkursu na najbardziej aktywne Szkolne Koło LOP Okręgu Słupskiego 2004/2005.

Oceniając V. Edycję Konkursu na najbardziej aktywne Szkolne Koło LOP Okręgu Słupskiego LOP z okresu działalności od września 2004r. do czerwca 2005r. – Komisja Konkursowa postanowiła wyróżnić pięć Kół, nadając im dyplomy pamiątkowe, a Nauczycielom- opiekunom tych Kół, dyplomy z uznaniem i podziękowaniem. Do wszystkich dyplomów dołączono skromne upominki ufundowane przez darczyńców i przez Zarząd Okręgu LOP w Słupsku.

Wyróżniono Koła LOP:

- a) przy Szkole Podstawowej w Rokitach powiat Bytów – Nauczyciel, Opiekun Koła mgr Halina **Krauze**;
- b) przy Szkole Podstawowej im. Dra Janusza Korczaka w Przechlewie powiat Człuchów – Nauczyciel, Opiekun Koła mgr Janina **Łowiecka**;
- c) przy Publicznym Gimnazjum w Przechlewie powiat Człuchów – Nauczyciel, Opiekun Koła mgr Janina **Łowiecka**;
- d) przy Gimnazjum Nr 4 w Słupsku – Nauczyciel, Opiekun Koła mgr Ryszarda **Giecwicz**;
- e) przy Zespole Szkół ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Noblistów Polskich w Słupsku – Nauczyciel, Opiekun Koła mgr Małgorzata **Józefowiczowa**.

Uczestnikom V. Konkursu, a przede wszystkim Paniom Opiekunkom Kół gratulujemy serdecznie wytrwałości w działalności społecznej i konsekwentnego prowadzenia młodzieży w idei ochrony przyrody i całego rodzimego środowiska.

Komisja Konkursowa:

- Mgr inż. Barbara **Major – Milewczyk**,
- Mgr inż. Krzysztof **Łunkiewicz**,
- Mgr Andrzej **Gorski**.

Sekretarz Z.O. LOP
Mgr Andrzej Gorski

II.

VI. Edycja Konkursu na najbardziej aktywne Szkolne Koło LOP Słupskiego Okręgu LOP w l. 2005/2006.

Ogłasza się niniejszym VI. Edycję Konkursu na najbardziej aktywne Szkolne Koło LOP obejmującą czasokres od września 2005r. do czerwca 2006r.

Prace konkursowe prosimy nadsyłać do siedziby Z.O. LOP Słupsk, Al. H. Sienkiewicza Nr 20, II.p., w terminie do dnia 15 marca 2007r.

Zarząd Okręgu LOP
w Słupsku

III.

XVIII. Słupski Konkurs Sozologiczny 2006/2007

Rozpisuje się rozpoczęcie XVIII. Słupskiego Konkursu Sozologicznego LOP.

Pytania konkursowe:

1. Jaką powierzchnię, w przybliżeniu, zajmuje obecnie Słowiński Park Narodowy? : a) 32.000 ha
b) 18.000 ha
c) 9.000 ha
2. Czy padalec (*Anguis fragilis*) jest: a) węzem?
b) jaszczurką?
c) gryzoniem?
3. Jak nazywamy leśny drzewostan z dominującymi gatunkami iglastymi? : a) zagajnik?
b) bór?
c) zarośla?
4. W których powiatach, spośród podanych, położony jest Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” w Województwie Pomorskim?
a) słupski,
b) lęborski,
c) bytowski,
d) człuchowski,
e) wejherowski.

Zachęcamy do udziału i prosimy o nadsyłanie pisemnych odpowiedzi w terminie do 15 stycznia 2007r.

Z.O. LOP Słupsk